
RUSYA İLE YENİ KRİZ DENİZDE PATLAYABİLİR

02.12.2016

Dunya, 01 Aralık 2016

Eğer perde açıldığında duvarda bir tüfek asılı duruyorsa, hikayenin bir yerinde o tüfek mutlaka patlar. Boğaziçi Üniversitesi - TÜSİAD Dış Politika Forumu Direktörü Prof. Dr. Hakan Yılmaz, ünlü Rus yazar Çehovun bu sözünü, önceki gün yapılan Türkiye Rusya raporunun sunumunda kullandı. Uçak krizinin yıldönümünde tamamlanan rapor, Rusya ve Türkiye ilişkilerine tarih ile bakıyor. Geleceğe dair öngörüler ise çok da umut vadetmiyor. Yılmaz, iki ülke arasında pek çok ihtilaflı konu olduğunu, yani duvarda pek çok tüfek asılı bulunduğunu ve er geç o tüfeklerin patlayacağını söylerken bir sonraki krizin Kıbrıs kaynaklı olabileceğini öngördü.

Boğaziçi Üniversitesi TÜSİAD Dış Politika Forumu, Rusyanın Türk uçağını 24 Kasım 2015te düşürmesinden 1 yıl sonra Türkiye Rusya ilişkilerine tarih perspektifinden bakan bir rapor hazırladı.

Önceki gün Dış Politika Forumu Direktörü Prof. Dr. Hakan Yılmazın moderatörlük yaptığı forumda, Yıldız Teknik Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Evren Balta ve Marmara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü öğretim üyesi Yard. Doç. Dr. Behlül Özkan Türkiye-Rusya ilişkilerine Tarih ile Bakmak başlıklı raporlarını sundu.

Sunumun ardından yapılan soru cevap bölümünde Prof. Yılmaz, Kıbrısın iki ülke arasında yeni bir krizin konusu olabileceğini söyledi. Halen Akdenizde çok büyük bir Rus askeri filosunun seyir halinde olduğunu vurgulayan Prof. Yılmaz, 6. filonun bile üzerinde bir güç bu. Tarihte ilk defa Rusya ordusu Akdenizde bu kadar güçlü ifadelerini kullandı. Yılmaz, Kıbrısta tarafların müzakere masasından kalkmasının ardında Rusyanın olduğunu, Rum tarafının Rusyanın desteğini güçlü biçimde arkasında hissettiğini söyledi.

Tımar kapitalizmi

Sunumu yapan akademisyenler Evren Balta ve Behlül Özkan ise 1945ten sonra kaderleri ayrışan Türkiye ve Rusyanın kaderlerinin tekrar birleştğini, Avrupanın bölgede hakimiyet arzusunun azalması ile Rusya ve Türkiyenin bu nüfus alanını yöneten güç olma arzusunun arttığını anlattı. Rusyada oligarkların güçlenmesi ile literatüre tımar kapitalizmi olarak geçen; yönetimlerin ekonomik gücü kendi etrafındaki kişilerde toplamasının da ortak bir yapı haline geldiği belirtilirken, Evren Balta en iyimser tahminle iki ülke ilişkilerinin 4-5 yıldan önce eski seviyesine gelmeyeceğini vurguladı. Balta, iki ülke arasındaki güç dengesinin Türkiye aleyhine ciddi bir biçimde bozulduğunu, Rus ordusunun son 10 yılda modernize olarak büyük güç kazandığını da ekledi. Behlül Özkan ise toplantıda bir soru üzerine Rusyanın Türkiyeden toprak ve boğazlarda üs talebinin tarihi bir mit olduğunu, Rus kaynaklardan yapılan araştırmaların bu talebin sadece Türkiye tarafından giden bir işbirliği teklifine getirilen bir şart olduğunu belirtti.

Raporda özet olarak Rusya ve Türkiyenin kendi kimliklerini asıl olarak tanımladıkları öteki Batının olduğu belirtiliyor. Her iki ülke de diğerini Batı ile kurduğu ilişki üzerinden anlıyor ve tanımlıyor.

NATOyu beklemeyelim

Kasım 2015te Rus savaş uçağının düşürülmesi sonrasında Rusya ile yaşanan krizde görüldüğü üzere NATO Türkiyeyi koşulsuz olarak desteklemekten kaçınmış, NATOnun yardım garantisi ancak ülkenin açık bir biçimde saldırıya uğraması halinde geçerli olacaktır denilmişti. Raporda bu bağlamda NATO ülkelerinin kendi çıkarlarına uygun olmadığı sürece Türkiyenin yanında Rusya ile çatışma riskine girmekten kaçınacaklarının beklenmesi gerektiği vurgulandı. Raporda son cümle olarak, İki ülke ilişkilerinde Batıya yönelik stratejileri belirleyici önemde olmuştur. Her iki ülkenin de telafi mekanizmalarını aynı anda devreye soktukları dönemler, bu iki ülkenin yer kapabilmek için birbirleri ile rekabet etmelerini beraberinde getirmiştir. Tam da bu telafinin rekabeti gerektirmesi durumu iki ülkenin uzun dönemli işbirliğini zorlaştırmaktadır denildi.

Kaynak/Source: